

‘Vanuit de kracht van samenleven, zien we om naar elkaar, zijn we gastvrij en buurtgericht’

De leefgemeenschap in de hof aan de Balistraat

In 2023 besloot de diaconie het pand aan de Balistraat 104 te kopen en te ontwikkelen tot een plek waar we als Lutherse Gemeente en Diaconie aanwezig willen zijn. Het zal één van onze ankerplaatsen worden, herkenbaar als plek van Lutherse presentie, naast de vierplekken en de andere Lutherse hofjes in Amsterdam en Haarlem en het Luther Museum. Dit nieuwe hof, inhoudelijk vormgegeven door de leefgemeenschap zal, een plek worden waarin dienstbaarheid en gastvrijheid centraal staan. Dienstbaar en gastvrij aan elkaar en aan de buurt.

De buurt

Het gebouw dat gekocht is, is een voormalig politiebureau Indische buurt, in het Amsterdamse stadsdeel Oost. De buurt stamt uit begin 20e eeuw. Het is een wijk met veel kleine middenstand en horeca. Een gemêleerde buurt waar veel buurtinitiatieven zijn en maatschappelijke organisaties actief zijn. Verderop in de Balistraat is buurtcentrum de Meevaart gevestigd en op drie minuten loopafstand vinden we de Elthetokerk en de Eltheto leefgemeenschap.

Het gebouw

Het gebouw heeft in de loop van de tijd als school, als gezondheidscentrum en als politiebureau steeds een maatschappelijke functie gehad. De gemeente Amsterdam zal toestemming geven om het gebouw ook een woonbestemming te geven, mits de begane grond voor een groot deel weer een maatschappelijke functie zal krijgen. Het gebouw zal grondig verbouwd moeten worden om het geschikt te maken voor bewoning. In het gebouw zullen 20 appartementen en drie gastenkamers komen. Op de begane grond komen vier maatschappelijke ruimten. De appartementen zijn verschillend van grootte en bieden plaats aan alleenstaanden, stellen en éénoudergezinnen.

Een goede plek om te wonen

De diaconie biedt in het gebouw straks een plek waar het goed wonen is. We hebben als Lutherse Gemeente Amsterdam een traditie in het bieden van dit soort plekken. De achtergrond en invulling wat dit goede wonen inhoudt, staat beschreven in het volgende hoofdstuk ‘De spiritualiteit van wonen binnen de Lutherse traditie’.

Identiteit

De hof aan de Balistraat zal een plek worden die herkenbaar is voor de Lutherse gemeenschap, er zal ruimte zijn in de gemeenschappelijke ruimten voor vieren (zowel in spirituele als in wereldlijke zin). Hier zullen momenten van bezinning zijn en momenten waarbij bijvoorbeeld samen gegeten wordt. Momenten waar de verbinding gezocht wordt

met elkaar en met God. Dit schept ruimte en inspireert persoonlijk en in het leven in de gemeenschap en in de gastvrijheid naar de buurt. Om de Lutherse identiteit goed te kunnen dragen is 50% van de bewoners betrokken bij een kerkelijke gemeenschap. De gemeenschap zal niet uitsluitend door christenen worden gevormd. We staan juist ook open voor niet-christenen om hier te wonen om zo vorm te geven aan een open en gemêleerde gemeenschap. Mensen die zich kunnen vinden in het verhaal van de gemeenschap, hieraan mee willen doen en het mee willen vormgeven, zijn welkom. Om goed samen te kunnen leven, moet je je in elkaar herkennen. Hoe divers de bewoners ook zullen zijn, ze herkennen elkaar in het zoeken naar verbinding en een dienstbare, diaconale grondhouding.

Kernwaarden

De leefgemeenschap zal opgebouwd zijn aan de hand van vier kernwaarden:

- Omzien naar elkaar
 - o Binnen de leefgemeenschap is er oog en zorg voor elkaar, bewoners zijn een goede buur van mede hofbewoners. Het gaat om betrokkenheid, zorgzaamheid en de bereidheid om elkaar te helpen waar nodig en mogelijk.

- Dienstbaar
 - o Geïnspireerd door Jezus Christus, die kwam om te dienen en niet om gediend te worden, kiezen bewoners ervoor om zich met aandacht en toewijding in te zetten voor elkaar en voor de buurt.

- Gastvrij
 - o Gastvrijheid betekent een open houding, waarin ieder mens zich gezien, gehoord en welkom voelt. Het is de bereidheid om ruimte te maken voor anderen niet alleen binnen de leefgemeenschap, maar juist ook voor mensen buiten de gemeenschap en samen een sfeer te creëren waarin vertrouwen, respect en verbondenheid centraal staan.

- Buurtgericht
 - o Bewoners stellen zich open op naar de buurt en willen daar zelf ook onderdeel van worden. Dat betekent dat buurtbewoners welkom zijn in de maatschappelijke ruimte en dat de leefgemeenschap aansluit bij wat er in de buurt leeft en aan initiatieven genomen worden.

Het is belangrijk dat de gemeenschap goed in balans is. Dat er tijd is voor rust, voor samen zijn en om naar buiten te treden. Om deze balans goed vorm te geven komen er goede appartementen, waarin mensen op zichzelf kunnen zijn en tot rust komen. We willen vormgeven aan een helpende structuur voor bewoners om samen te zijn en als groep sterk te staan. Hiervoor zorgen we ook dat er goede begeleiding is. Om vanuit de kernwaarden

naar buiten te treden hebben we de gastenkamers en de maatschappelijke ruimten. Als diaconie hebben we de kernwaarden opgesteld, deze zijn onopgeefbaar. Binnen deze kernwaarden gaan we niet opleggen wat er moet gebeuren. De kwartiermakers krijgen de ruimte om dat zelf te ontwikkelen en vorm te geven. Daarin ondersteunen we als diaconie de kwartiermakers en later de leefgemeenschap.

De gastenkamers

Naast de 20 appartementen zijn er 3 gastenkamers. Dit worden plekken waar mensen tijdelijk kunnen wonen. Hier bieden we meer dan alleen een woonplek; de bewoners van de gastenkamers zijn welkom om mee te doen met het gemeenschapsleven. We willen zorgen voor continuïteit, wat betekent dat we gasten zoeken die voor langere tijd (circa 1 jaar) een plek nodig hebben en die zelfredzaam zijn. Als er begeleiding nodig is wordt die gegeven door een partnerorganisatie. Voorbeelden hiervan zijn: cliënten van stichting Timon, een parents house (voor een ouder die zich in een echtscheidingssituatie bevindt) of jongeren die een diaconaal jaar in Amsterdam gaan doen.

De maatschappelijke ruimte

In de Balistraat komen vier maatschappelijke ruimten. Het gebouw heeft de geschiedenis als school, gezondheidscentrum en politiebureau. Het had dus een maatschappelijke functie en het blijft op de begane grond ook een maatschappelijke functie houden. Dat vraagt de burgerlijke gemeente van ons, maar dat willen we ook. We willen nadrukkelijk dat deze in verbinding staan met de leefgemeenschap. De leefgemeenschap hoeft dit echter niet allemaal zelf te dragen. De betrokkenheid bij de maatschappelijke ruimten is inhoudelijk en participerend van aard en niet gericht op beheer. Voor het beheer komt er wellicht een huismeester en/of gaan we verbinding aan met een opleiding in de buurt en stagiaires. We gaan twee ruimten verhuren, het liefst aan vaste huurders zodat er stabiliteit is en de druk op de gemeenschap niet te groot wordt. Voorbeelden hiervan zijn: het buurtteam, zorgprofessionals, een psycholoog. Er zijn twee andere ruimten die de leefgemeenschap zelf kan gebruiken en waar zij ruimte hebben om zelf buurtgerichte initiatieven (samen met buurtbewoners, met maatschappelijke partners en met hulp vanuit de diaconie) gaan ontwikkelen. Voorbeelden van wat er opgezet kan worden: buurtkoffie/maaltijd/borrel, taallessen, huiswerkbegeleiding, een repaircafé of knutselen met kinderen uit de buurt.

Commitment

We zoeken naar bewoners die zich willen committeren aan wat hierboven beschreven wordt. Dit commitment uit zich in beschikbaar zijn voor elkaar en voor de buurt. De richtlijn hiervoor is acht uur per week. Deze tijd is gericht op de interne gemeenschapsopbouw en op dienstbaarheid, buurtgericht zijn en gastvrijheid.

Onder het gedeelte van gemeenschapsopbouw valt o.a.:

- Maaltijd/borrel/koffie met alle bewoners

- Inhoudelijke gemeenschapsontmoetingen zoals vergaderingen, evalueren, vieren.
- Kopje koffie drinken met een medebewoner
- Dagelijkse klusjes

Voor het andere deel gaat het om:

- Ontplooien van activiteiten voor de buurt
- Maatje zijn van de gasten in de gastenkamer
- Samen met buurtgenoten de tuin onderhouden
- Onderhoud aan het pand

De leefgemeenschap zal gavengericht werken, niet iedereen hoeft alles te doen. Dat wil zeggen dat je op kan pakken wat bij je past, de leefgemeenschap als geheel zorgt wel dat alles gebeurt. We willen stimuleren dat ook mensen die niet in de leefgemeenschap wonen, wel betrokken kunnen zijn bij de activiteiten. De invulling van de maatschappelijke ruimte zal waar mogelijk samen met andere maatschappelijke organisaties worden vormgegeven.

Investing in de hof

Er is en wordt veel tijd en geld geïnvesteerd in de ontwikkeling van de hof. We bieden de leden van de leefgemeenschap straks een mooi gebouw waar het goed wonen is en de huur zal voor Amsterdamse begrippen niet hoog zijn. Daarmee scheppen we ruimte voor een dienstbare en gastvrije leefgemeenschap. In het bestemmingsplan heeft het pand ook een maatschappelijke functie, daar willen en moeten we vorm aan geven. Daartoe zoeken we mensen die deze dienstbaarheid niet als een taak zien die gedaan moet worden (waarmee het een last wordt), maar waarvoor dit een levenswijze is die intrinsiek goed bij hen past.

We gaan in de volgende fase kwartiermakers zoeken. Binnen het frame dat we geschetst hebben krijgen zij vrijheid om de kernwaarden en focusgebieden concreet in te vullen. Daarbij zullen we als diaconie faciliteren en ondersteunen. Van kwartiermakers wordt ook een commitment gevraagd om hier 2 jaar bij betrokken te zijn, dit project in die tijd te dragen en te ontwikkelen. Dit vraagt om een tijdsinvestering en op structurele momenten een ontmoeting met elkaar. Daar staat tegenover dat als de kwartiermakers blijvend enthousiast zijn, ze hier ook kunnen gaan wonen.

De spiritualiteit van wonen binnen de lutherse traditie

Waarom biedt de Lutherse kerk huisvesting?

De Evangelisch-Lutherse Gemeenschap in Amsterdam biedt al honderden jaren huisvesting aan mensen in Amsterdam. In 1670 werd het Konijnenhofje in de Jordaan geopend. Dit bestond uit acht huisjes waarin vrouwen in een kwetsbare positie konden wonen. Er volgden een weeshuis, een verzorgingshuis voor ouderen en meerdere hofjes waarin zowel ouderen als studenten een thuis vonden. Waarom spande deze kerkgemeenschap zich zo sterk in om allerlei mensen te kunnen huisvesten?

Het bieden van huisvesting werd begrepen als een onderdeel van het levende geloofsverhaal van deze kerkgemeenschap. Een rode draad in het Bijbelse verhaal is het verlangen naar 'het beloofde land' en naar 'het rijk van God'. Dit zijn beelden voor die plaats waar een mens helemaal mens kan zijn zoals zij of hij bedoeld is. Een plaats waar je kunt leven in verbinding met andere mensen, en in verbinding met God.

In onze wereld is dit 'koninkrijk van God' voor veel mensen vaak meer visioen dan werkelijkheid. Maar tegelijkertijd wordt tegen hen gezegd dat deze nieuwe werkelijkheid soms al te ervaren is. Vanuit dit verlangen naar die 'goede plaatsen' proberen christenen ook in deze wereld plekken te vormen waar al iets van dit 'rijk van God' te ervaren is.

Welke kwaliteiten moet zo'n 'goede plek' hebben? Wij willen er vanuit onze spiritualiteit 5 noemen.¹ Deze roepen waarschijnlijk ook herkenning op bij mensen met een andere levensbeschouwing:

1. Veiligheid

Dit is de basis voor alle andere kwaliteiten. In een wereld die vaak onrustig is, is het belangrijk dat je in je huis je waakzaamheid even los kunt laten. Dat je een vrede en rust ervaart die ervoor zorgen dat je op adem kunt komen. Hiervoor moet de huisvesting ook kwalitatief goed zijn, zodat je ook gezond kunt wonen.

2. Stabiliteit

Deze tweede kwaliteit benadrukt het belang van voorspelbaarheid en zekerheid. Dat er niet slechts tijdelijk een plek voor je is, maar dat je ook kunt wortelen. Zo kun je jouw eigen plekje helemaal passend maken, en is het de moeite waard om te investeren in contacten met buurtbewoners. Ook langdurige betaalbaarheid is een belangrijk onderdeel van stabiliteit.

3. Duurzaamheid

¹ gebaseerd op de '5 values of good housing' die zijn opgesteld vanuit de Church of England, <https://www.churchofengland.org/about/archbishops-commissions/housing-church-and-community/our-5-housing-values> , d.d. 22-01-2025

Een huis is pas echt goed te noemen als het bewonen ervan niet ten koste gaat van het leven en de toekomst van de rest van de schepping. Duurzaamheid ondersteunt ook de hierboven genoemde kwaliteit van stabiliteit.

4. Verbinding

Wij geloven dat een mens is geschapen voor verbinding; met andere mensen, met de schepping, en met God. Een goede plek om te wonen biedt daarom gelegenheid voor ontmoeting met anderen. Dit is zowel ruimte om iemand in je eigen huis te kunnen ontvangen, als een gelegenheid om met een wat grotere groep buurtbewoners samen te komen. Hierbij valt in het bijzonder ook te denken aan ruimte voor de spirituele dimensie van het leven, een plek waar persoonlijk of samen de verbinding met God gevierd en ervaren kan worden.

5. Vreugde

Als laatste kwaliteit geeft een goed huis ook vreugde. Het voldoet niet enkel aan de minimale basisvoorwaarden om in leven te kunnen blijven, maar straalt in architectuur en sfeer iets uit dat mensen blij maakt. Een plek waar je 'heerlijk thuis' kunt zijn.

Als lutherse gemeenschap zetten wij ons in om in Amsterdam zulke 'goede plaatsen' te scheppen. Kerkgebouwen om samen het geloof te vieren, een museum waar mensen zowel het verleden als het heden van onze gemeenschap kunnen ontdekken, en woningen waar mensen een thuis kunnen vinden. En wij hopen dat ook bezoekers en buurtbewoners deze lutherse locaties als 'goede plaatsen' zullen ervaren.

Profiel van potentiële bewoner

We streven naar een diverse groep bewoners, met voldoende raakvlakken om met elkaar een leefgemeenschap te vormen. We komen daarom tot de volgende selectiecriteria:

- Minimaal de helft van de bewoners is christen en kerkelijk betrokken en kunnen daarmee de identiteit dragen vanuit hun eigen christen-zijn.
- Als je hier komt wonen voel je je thuis bij ons verhaal. Je draagt actief bij aan het waarborgen van de identiteit van een gastvrije en dienstbare leefgemeenschap en dit doe je op de manier die bij jou past.
- We staan nadrukkelijk open voor mensen die al in de buurt wonen.
- We zijn op zoek naar mensen met een sociaal beroep. Zij vormen het fundament van de stad en dit past bij de geschiedenis van het gebouw.
- Gezien de diversiteit waar we naar op zoek zijn willen we mensen met verschillende leeftijden (we hopen op een 4x4 frame, minimaal 4 mensen in elk van de 4 leeftijdsgroepen 0-21, 22-43, 43-63,63 en ouder), goede man/vrouw verhouding en goede verhouding single/stel/eenoudergezin.
- Deel uitmaken van de leefgemeenschap betekent dat het bij je past om tijd en energie te investeren in de relatie met je medebewoners. Tegelijkertijd heeft ieder zijn appartement in de hof en zijn eigen leven en is niet afhankelijk van de leefgemeenschap.
- Bewoners zijn gelijkwaardig aan elkaar, dragen ieder op hun eigen manier bij aan de hof. Hierbij heeft iedereen wel zijn eigen verantwoordelijkheid en werken we gavengericht.
- Je hebt de intentie om voor langere tijd in de hof te wonen (minimaal 3 jaar), zodat er een stabiele gemeenschap kan ontstaan.
- Je staat graag in goede verhouding met je medehofbewoners, bent gericht op verzoening bij een conflict, staat open voor feedback en gesprek.
- Je geeft samen met je medebewoners vorm aan de 4 kernwaarden; omzien naar elkaar, dienstbaar, buurtgericht en gastvrij zijn; gericht op de 2 focusprojecten de gastenkamers en 2 maatschappelijke ruimten.
- Je hebt een commitment voor 8 uur in de week, die zijn enerzijds gericht op samenleven met medebewoners en anderzijds op gastvrijheid en dienstbaarheid in de buurt.
- Mensen met binding met de Lutherse gemeenschap die goed passen in het profiel, krijgen voorrang bij toewijzing van een woning.
- We zijn op zoek naar mensen die het leuk vinden om in een groep te wonen die divers is op het gebied van cultuur, geloofsbeleving en seksuele geaardheid.